

Handledning till

BARA DEN SOM VILL

Författare: Anna-Carin Magnusson
Illustratör: Anna-Carin Magnusson

HANDLEDNING TILL DEN VUXNA LÄSAREN

Boken Bara den som vill är en bra utgångspunkt i förskolan och skolan (upp till ca årskurs 2) för att prata om kroppslig integritet, samtycke och rätten att berätta.

Alice, en av bokens karaktärer, kan mycket om barns rättigheter. En förhoppning är att alla barn ska veta det Alice vet. Förutom föräldrar och andra anhöriga har förskola/skola en viktig roll att prata med barn om kroppslig integritet, samtycke och rätten att berätta.

BARNKONVENTIONEN

Barnkonventionen, artikel 29, beskriver att barns utbildning ska syfta till att: ... utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna ...

... förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämlikhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör urbefolkningar

LÄROPLANEN

I förskolans och skolans läroplaner står det exempelvis att förskolan ska sträva efter att varje barn

- utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöker förstå andras - perspektiv
- utvecklar intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa
- utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation.

HANDLEDNINGEN

Handledningen innehåller förslag på diskussionsfrågor och övning. Det ges även tips på webbplatser som innehåller ytterligare material om kroppslig integritet och samtycke.

FRÅGOR ATT TA UPP I BARNGRUPPEN

Här följer förslag på frågor att diskutera i barngruppen efter att ha läst boken Bara den som vill.

Hur känner sig Liv när Johan skojar bort att hon inte vill?

Hur tror ni Kevin känner när kompisarna vill krama honom fast han inte vill?

Det kan vara svårt att säga ifrån och visa att man inte vill. Det kan vara ännu svårare att säga ifrån till ett äldre barn eller en vuxen. Det kan också vara svårare när det är flera personer på en gång. Koppla till exempel samtalet till förskolan/skolans trivsel- och trygghetsregler och vad barnen på er förskola/skola kan göra om det är svårt att säga ifrån.

Vilka andra vuxna hade Liv kunnat prata med om hennes föräldrar inte hade lyssnat? Känner du någon vuxen som lyssnar på barn när de vill berätta något?

Det är bra att hjälpa barn att hitta olika exempel på personer som de kan vända sig till. Tänk på att det kan behöva nämnas alternativ till föräldrar och dig själv. Far- och morföräldrar, grannar och kompisars föräldrar kan vara exempel på personer i barnets närhet. Det är bra att berätta att det finns vuxna som har arbeten där de lyssnar på barn. Förskolelärare, lärare, poliser, kuratorer, läkare och sjuksköterskor är exempel på sådana yrken.

Vad kan barn göra om vuxna inte lyssnar på dem?

Ett viktigt budskap till barn är att om en vuxen inte lyssnar, säg till igen eller gå till en annan vuxen. I boken finns exempel på att både Liv och Alice gör det. Tex fortsätter Liv att säga till sina föräldrar att hon inte vill sitta i Johans knä, tills de lyssnar och förstår.

ÖVNING

Pröva att göra övningen som Cissi gör med barnen i boken. Det är bra att vara ett par vuxna som hjälps åt (att vara ensam vuxen som i boken är inte att rekommendera). Tänk på att övningen inte handlar om att få/ge en kram utan att öva på att se om andra vill eller inte vill.

Ni kan välja att istället låta övningen handla om att se om andra vill eller inte vill göra en "high five".

Anpassa övningen till gruppammansättning och barnens ålder. Låt barnen agera i par eller i grupp tillsammans med en vuxen. Övriga barn reflekterar, tillsammans med en vuxen, över vad kompisarna signalerar med kroppsspråk och miner. Pröva gärna om det blir någon skillnad om ni gör övningen utomhus med vinterkläderna på!

Ett annat sätt att öva och reflektera över kroppsspråk kan vara att gemensamt pröva olika sätt att visa ja och nej med mimik och kroppsspråk (gärna framför en spegel).

Även om barnen tycker att andras mimik och kroppsspråk är tydligt är det viktigt att uppmana barnen att fråga om andra vill.

TIPS!

Det finns mycket material som tar upp frågan kring barn och kroppslig integritet, samtycke och rätten att berätta.

STOPP MIN KROPP!

Informationsmaterial från Rädda Barnen som finns att laddas ner gratis från deras hemsida www.rb.se

DAGS ATT PRATA OM är ett gratismaterial från Stiftelsen Allmänna Barnhuset som innehåller en webbplats, broschyrer och filmer samt en handledning för skolans personal. www.dagsattprata.se

JAG VILL VETA är ett material som innehåller en webbplats, boken Liten med tillhörande läsguide från Brottsoffermyndigheten www.jagvillveta.se

TRE SKA BLI NOLL, ideell förening som bland annat skapat "Förskolebrevet" och "Idrottsbrevet" www.treskablinoll.se